บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

รายงานผลการศึกษา จะแบ่งตามลักษณะของการวิเคราะห์เป็น 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้เป็นตัวแปรอิสระ ประกอบด้วยข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้ข้อมูล ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์เพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และส่วนที่ 3 การทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ รายละเอียดนำเสนอดังต่อไปนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ระดับการศึกษา อาชีพ สถานที่ทำงาน และระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่ ดังแสดงในตาราง

ตารางที่ 3 แสดงค่าร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ / ไม่จบประถมศึกษา	55	17.4
ประถมศึกษา	154	48.7
มัธยมศึกษา	86	27.3
อนุปริญญา หรือเทียบเท่า	19	6.0
ปริญญาตรี หรือสูงกว่า	2	0.6

จากตารางที่ 3 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาคือร้อยละ 27.3 มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา ไม่ได้เรียนหนังสือ หรือไม่จบประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 17.4 และร้อยละ 6.0 มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือเทียบเท่าที่เหลือร้อยละ 0.6 มีการศึกษาระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่า

อธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับล่างของการศึกษา สาเหตุเนื่องจากสมัยก่อนราษฎรมีอาชีพทำการเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก ซึ่งต้องอาศัยแรงงานจึงไม่นิยมส่งเสริมให้บุตรหลานเข้ารับการศึกษา และปัจจุบันราษฎรส่วนใหญ่ถูกเวนคืนที่ดินทำกิน และถูกอพยพไปกว่าครึ่งหนึ่งของหมู่บ้าน ราษฎรที่เหลืออยู่จึงมีพื้นที่ดินทำกินน้อยมาก จนไม่สามารถทำการเกษตรเพื่อเลี้ยงตนเองได้ และต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของการประกอบอาชีพไปเป็นค้าขายหรือรับจ้าง ซึ่งแม้ว่าจะเป็นอาชีพใหม่ แต่การที่อยู่ในแหล่งจ้างงาน และสถานะการจ้างงานค่อนข้างมั่นคง ทำให้ประชาชนไม่ถึงกับประสบปัญหาในการครองชีพ และจากศึกษาพบว่าความสัมพันธ์ในระดับบุคคลนั้นไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก แต่ความสัมพันธ์ในระดับชุมชนพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงบ้างเล็กน้อย เห็นได้จากการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ซึ่งบางกิจกรรมจะมีราษฎรเข้าร่วมกิจกรรมน้อยลง เนื่องจากข้อจำกัดในแบบแผนการประกอบอาชีพแบบใหม่ (คือรับจ้าง)

ตารางที่ 4 แสดงค่าร้อยละของผู้ให้ข้อมูลจำแนกตามสาขาอาชีพ

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
รับราชการ	1	0.3
รัฐวิสาหกิจ	9	2.8
เกษตรกร	55	17.4
ค้าขาย หรือรับจ้าง	175	55.4
แม่บ้าน	76	24.1

จากตารางที่ 4 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

อาชีพปัจจุบันของผู้ตอบแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.4 มีอาชีพค้าขายหรือรับจ้างทั่วไป รองลงมามีอาชีพเป็นแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 24.1 และร้อยละ 17.4 มีอาชีพเป็นเกษตรกร ส่วนอาชีพทำงานรัฐวิสาหกิจ, รับราชการ คิดเป็นร้อยละ 2.8 และ 0.3 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอาชีพ ค้าขาย หรือรับจ้าง ดังนั้นข้อจำกัดในการประกอบอาชีพทำให้ราษฎรไม่มีโอกาสที่จะทำอาชีพอื่น ๆ เป็นอาชีพเสริมรายได้ ดังนั้นจึงพบว่าผู้ที่มีอาชีพที่สองมีน้อยมาก อาชีพค้าขายส่วนใหญ่จะเป็นร้านขายของชำในหมู่บ้าน โดยรับเอาสินค้ามาจากตลาดในตัวเมืองลำปาง และซื้อมาจากตลาดท้องถิ่น (ตลาดเมาะหลวง) ร้านเหล่านี้มีของขายหลายอย่าง เช่น ข้าวสาร เครื่องใช้ภายในบ้าน อาหารแห้ง (บะหมี่สำเร็จรูป อาหาร

กระป๋อง) รวมถึงยารักษาโรค (ส่วนมากเป็นยาชุด ยาชอง) สำหรับอาหารสดนั้นชาวบ้านจะสามารถซื้อได้จากร้านเหล่านี้ แม่ค้าจะซื้ออาหารสด (ส่วนใหญ่เป็นผักต่าง ๆ) จากในเมืองมาขาย แม่ค้าจะไปตลาดในเมืองตั้งแต่เช้าโดยรถโดยสารประจำทางเพื่อนำของมาขาย การค้าขายอีกประเภทหนึ่งนอกเหนือจากที่กล่าวมา คือ การค้าขายผลิตผลที่หาได้จากป่า มีชาวบ้านบางคนที่หาของป่า หรือเก็บผลผลิตจากไร่มาขาย มักไม่ได้ทำอาชีพหลัก วันไหนเข้าป่าแล้วได้ของป่ามามากและเหลือจากบริโภคในครอบครัว ก็จะนำมาเร่ขาย เช่น ถ้าได้หน่อไม้มากเหลือกินก็ขายหน่อไม้ หรือจับปลาได้แยะก็จะนำมาร้อยเป็นพวงขาย นอกจากนี้ถ้ามีพืชผักหรือผลไม้จากในไร่ในสวน ถ้าไม่สามารถบริโภคได้หมดก็จะนำมาขาย ส่วนอาชีพการรับจ้างส่วนใหญ่จะรับจ้างทำงานกับ กฟผ. เป็นอาชีพหลัก สืบเนื่องมาตั้งแต่เริ่มพบถ่านหินลิกไนต์ ได้มีการจัดตั้ง "องค์การพลังงานไฟฟ้าลิกไนต์" และได้ผลิตถ่านหินลิกไนต์เพื่อการจำหน่าย ทำให้ผู้คนที่อพยพเข้ามาอยู่กันมากมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านเป็นชุมชน และก่อสร้างที่พักอาศัย จุดนี้เองเป็นจุดเริ่มต้นการตั้งหมู่บ้านอย่างไม่เป็นทางการ และยึดการประกอบอาชีพรับจ้างขุดถ่านหินลิกไนต์ จากนั้นกิจการของการไฟฟ้าได้มีการพัฒนาและขยายอย่างรวดเร็วจนมาเป็นหน่วยงาน กฟผ. สำหรับผู้ที่มิได้ทำงานกับ กฟผ. โดยตรงก็ทำงานรับจ้างในเหมืองฯ โดยการเป็นลูกจ้างชั่วคราวกับบริษัทต่าง ๆ ซึ่งบริษัทเหล่านั้นรับเหมาช่วงงานต่อจาก กฟผ. อีกทอดหนึ่ง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นคนกลุ่มหนุ่มสาว แม้งานที่รับจ้างจะเป็นงานชั่วคราว ก็เป็นการรับจ้างเป็นเดือน เป็นปี แล้วแต่นายจ้างจะกำหนด ลักษณะงานที่ทำมีหลายอย่างด้วยกัน เช่น เป็นยาม คนขับรถ คนทำสวน ทำความสะอาดตามสถานที่ทำงาน หรือ โรงงาน รับจ้างทาสี ทำท่อ หรือการก่อสร้างอาคารโรงไฟฟ้า แม้ว่าจะเป็นงานระยะสั้น แต่ก็มีงานให้ทำตลอดทั้งปี เพราะว่าบริษัทต่าง ๆ ที่รับสมัครงานมีหลายบริษัท ถ้าต้องการทำงานโดยไม่เลือกงานก็จะมีงานทำและมีรายได้ดีพอสมควร

ตารางที่ 5 แสดงค่าร้อยละของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานที่ทำงาน		
ไม่ได้ทำงาน / ไม่แน่นอน	159	50.3
ทำงานอยู่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ	25	7.9
ทำงานอยู่ในเหมืองแม่เมาะ	17	5.4
ทำงานบริเวณรอบ ๆ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ	98	31.0
ทำงานในเมืองลำปาง	11	3.6
อื่น ๆ	6	1.8

จากตารางที่ 5 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ทำงาน

สถานที่ทำงาน ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงานหรือทำงานไม่แน่นอน คิดเป็นร้อยละ 50.3 รองลงมา ร้อยละ 31.0 บอกว่าทำงานบริเวณรอบ ๆ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ และทำงานอยู่โรงไฟฟ้าแม่เมาะ, ทำงานอยู่ในเหมืองแม่เมาะ คิดเป็นร้อยละ 7.9 และ 5.4 ตามลำดับ ที่เหลือร้อยละ 3.6 และ 1.8 ทำงานในเมืองลำปาง และที่อื่น ๆ อธิบายได้ว่า สถานที่ทำงานส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่ได้ทำงาน หรือไม่แน่นอน รองลงมาจะทำงานรอบ ๆ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ สาเหตุเนื่องจากช่วงที่เข้าไปสอบถามเป็นช่วงที่สภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ทำให้บริษัทต่าง ๆ ซึ่งรับเหมาช่วงจาก กฟผ. ได้ปลดพนักงานออกทำให้มีคนตกงานเป็นจำนวนมาก ซึ่งก็มีชาวบ้านหลายครอบครัวเปลี่ยนไปหาของป่า และเก็บผลผลิตจากไร่จากสวนที่ปลูกไว้แล้วนำมาขายในบางฤดู โดยมิได้ถือเป็นการประกอบอาชีพหลัก ในฤดูไหนมีอะไรออกมามาก เช่น ในฤดูฝนมีหน่อไม้ออกมามาก ชาวบ้านก็พากันออกไปหาหน่อไม้ เพราะในพื้นที่มีป่าไผ่เป็นจำนวนมาก เมื่อได้มาก็นำไปขายให้พ่อค้ารับซื้อหน่อไม้นำไปทำหน่อไม้ปี๊บส่งขายกรุงเทพฯ ซึ่งเมื่อมีผู้ไปหาจำนวนมาก ทำให้หน่อไม้บริเวณใกล้ ๆ หมดไป จึงต้องอพยพย้ายไปหาหน่อไม้ในแหล่งอื่น ๆ ต่อไป นอกจากนี้ยังมีงานรับจ้างในเหมืองและโรงไฟฟ้าโดยการเป็น ลูกจ้างชั่วคราวกับ กฟผ. โดยจะมีสถานที่ทำงานบริเวณรอบ ๆ โรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ตารางที่ 6 แสดงค่าร้อยละของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน		
มากกว่า 30 ปี	181	57.3
ระหว่าง 25 - 29 ปี	65	20.6
ระหว่าง 20 - 24 ปี	30	9.5
ระหว่าง 15 - 19 ปี	24	7.5
ต่ำกว่า 15 ปี	16	5.1

จากตารางที่ 6 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้าน

ระยะเวลาที่อาศัยในหมู่บ้านนี้ (กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้อาศัยอยู่ในหมู่ 1 - 5 ตำบลสบป้าด อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง) พบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมาเป็นเวลานานแล้ว ซึ่งมากกว่า 30 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมาอยู่นานระหว่าง 25 - 29 ปี

คิดเป็นร้อยละ 20.6 และที่อาศัยอยู่ระหว่าง 20-24 ปี, ระหว่าง 15-19 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.5 และ 7.5 ที่เหลือร้อยละ 5.1 อาศัยอยู่ในหมู่บ้านต่ำกว่า 15 ปี ซึ่งบางคนย้ายมาหรือมาแต่งงานกับคนในหมู่บ้าน อธิบายได้ว่า ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน พบว่าส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านมาเป็นระยะเวลานานแล้ว ซึ่งมากกว่า 30 ปีขึ้นไป วิถีชีวิตของชาวบ้านส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการเกษตรกรรม โดยเฉพาะการปลูกข้าวซึ่งเป็นอาหารหลัก แต่ละครอบครัวจะมีพื้นที่ทำนาตามกำลังแรงงานที่ครอบครัวมีอยู่ โครงสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว และเครือญาติไม่เปลี่ยนแปลงไปจากที่เคยเป็นมาแต่ก่อนเท่าใดนัก ชาวบ้านส่วนใหญ่มีพฤติกรรม และวิถีชีวิตตามกรอบของความสัมพันธ์ทางระบบครอบครัวและเครือญาติ การที่เป็นคนที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเดียวกัน จึงมีความสัมพันธ์ด้านแรงงานค่อนข้างมีลักษณะพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อต้องการแรงงานช่วยในการปลูกข้าวก็ขอความช่วยเหลือจากญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้านที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ใกล้เคียง โดยมีเงื่อนไขว่าจะต้องทำงานใช้คืน หรือแลกเปลี่ยนตามจำนวนวันที่เพื่อนบ้านได้มาช่วยเหลือ ซึ่งทางเหนือเรียกว่า “เอามื้อเอาวัน” ทำให้มีความผูกพันกันมาตลอด ประกอบกับทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านอยู่ใกล้กับภูเขา ชาวบ้านจึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับป่าและเขา กล่าวได้ว่าความอุดมสมบูรณ์ของป่า ชาวบ้านได้อาศัยป่าเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญที่สุดเพื่อใช้บริโภค ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน แห่งนี้จึงเห็นได้ว่ามีลักษณะเป็นแบบเลี้ยงตนเองได้โดยสมบูรณ์ และคนในวัยหนุ่มสาว หรือผู้ที่ยังไม่แก่ก็ยังสามารถที่จะทำงานรับจ้างในเหมืองโรงไฟฟ้า หรือโรงงานต่าง ๆ รอบบริเวณโรงไฟฟ้าแม่เมาะ หลังจากพ้นฤดูการทำนาเสร็จ ทำให้ผู้คนไม่ต้องอพยพไปทำงานที่อื่น ๆ ที่ไกลบ้าน จึงทำให้ชาวบ้านพอใจที่จะอยู่อาศัยในหมู่บ้านโดยไม่คิดที่จะไปทำงานที่อื่น

ตารางที่ 7 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยรายข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหา

แหล่งข่าวสาร	มากกว่า 20 ครั้ง / เดือน จำนวน (ร้อยละ)	15-19 ครั้ง / เดือน จำนวน (ร้อยละ)	10-14 ครั้ง / เดือน จำนวน (ร้อยละ)	5-9 ครั้ง / เดือน จำนวน (ร้อยละ)	ไม่ได้รับข่าวสารเลย จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	เทียบกับเกณฑ์
เสียงตามสายของหมู่บ้าน	20 (6.3)	31 (9.8)	29 (9.2)	76 (24.1)	160 (68.0)	1.972	1.251	ระดับน้อย
วิทยุ	8 (2.5)	4 (1.3)	11 (3.5)	78 (24.7)	215 (68.0)	1.456	0.836	ระดับน้อย
โทรทัศน์	9 (2.8)	6 (1.9)	13 (4.1)	57 (18.0)	231 73.1)	1.434	0.887	ระดับน้อย
หนังสือพิมพ์วารสาร	13 (4.1)	2 (0.6)	10 (3.2)	82 (25.9)	209 (66.1)	1.506	0.921	ระดับน้อย
เพื่อนบ้าน	53 (16.8)	57 (18.0)	23 (7.3)	36 (11.4)	146 (46.2)	2.632	3.311	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยรวม						1.800	1.45	ระดับน้อย

จากตารางที่ 7 ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารข้อมูล เรื่องมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จากสื่อประเภทต่าง ๆ เช่น เสียงตามสาย วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วารสาร ในระดับปานกลาง (Mean = 1.800) และโดยทั่วไปแล้วผู้ให้ข้อมูลจะได้รับข่าวสารข้อมูลเรื่องมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษในระดับมาก จากเพื่อนบ้าน เพราะเพื่อนบ้านบางกลุ่ม เมื่อได้ไปทำงานในโรงไฟฟ้ากลับมาพบปะพูดคุยถึงมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศของไฟฟ้า รองลงมาได้รับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาจากเสียงตามสายของหมู่บ้านในระดับ

รองลงมาได้รับข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาจากเสียงตามสายของหมู่บ้านในระดับน้อย ทั้งนี้ทางด้านกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ก็ได้พยายามกระจายข่าว ชี้แจง ทำความเข้าใจและประชาสัมพันธ์ในเรื่องดังกล่าวผ่านสื่อเสียงตามสายตลอดเวลา แต่ก็ควรคำนึงถึงช่วงเวลาที่ ประชาชนอยู่กับบ้านด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน

วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ

ผู้ศึกษาได้จัดทำมาตรวัดความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศจากประชากรที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง มาตรวัดนี้ประกอบด้วยข้อคำถาม 20 ข้อ แต่ละข้อมีคะแนนสูงสุด 4 คะแนน ต่ำสุด 0 คะแนน ดังนั้นคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามจะอยู่ในระดับ 0 - 80 คะแนน โดยผู้ศึกษาได้จัดระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศตามคะแนนที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้รับเป็น 5 ระดับ คือ ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 0 ไม่เห็นด้วย เท่ากับ 1 ไม่แน่ใจ เท่ากับ 2 เห็นด้วย เท่ากับ 3 และเห็นด้วยอย่างยิ่ง เท่ากับ 4 รายละเอียดปรากฏในภาพรวม ตารางที่ 9 และตารางที่ 10

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหา

ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหา (คะแนนดิบและค่าคะแนนเฉลี่ย)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 19 คะแนน	-	-
20 - 29 คะแนน	-	-
30 - 39 คะแนน	1	0.3
40 - 49 คะแนน	215	63.0
มากกว่า 50 คะแนน	100	29.7
รวม	316	100.0

ค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 3.316 หมายความว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีความรู้สึกเห็นด้วยค่อนไปทางเห็นด้วยอย่างยิ่งกับมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ

จากตารางที่ 8 ซึ่งแสดงภาพรวมความคิดเห็นของประชากรเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ และร้อยละ 63.0 เห็นด้วยกับมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ และร้อยละ 29.7 มีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยอย่างยิ่ง สืบเนื่องจากเกิดเหตุการณ์เมื่อเดือนตุลาคม 2535 ราษฎรบ้านสบป้าดเกือบทั้งหมู่บ้านได้เจ็บป่วย สัตว์เลี้ยง พืชผลทางการเกษตรได้รับความเสียหาย สาเหตุเนื่องจากได้รับผลกระทบจากก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ที่ปล่อยออกมาจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะขณะเดินเครื่องผลิตกระแสไฟฟ้าเต็มที่พร้อมกัน ประกอบกับในช่วงฤดูหนาวสภาพอากาศไม่เอื้ออำนวยต่อการฟุ้งกระจาย ก๊าซร้อนที่มีก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ปนอยู่ไม่สามารถกระจายหรือลอยตัวไปได้อย่างปลอดโปร่ง เพราะมีการจับตัวอุ้มอากาศ เมื่อท้องฟ้าปิด ก๊าซร้อนไม่สามารถกระจายไปในอากาศ จึงทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบโรงไฟฟ้าได้ ทั้งนี้เพราะการดำเนินงานที่ผ่านมา ไม่ได้มีแผนงานหรือมาตรการรองรับไว้ให้อย่างชัดเจน จากเหตุการณ์ครั้งนี้ รัฐบาลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องวิตกกังวลต่อการดำเนินงานของการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ จึงได้กำหนดมาตรการต่าง ๆ เพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นอีก และได้พยายามชี้แจงถึงแผนงานหรือมาตรการต่างๆ ให้ประชาชนได้รับทราบ ดังนั้นเมื่อรัฐบาลและ กฟผ. มีความตั้งใจจริงเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว และช่วยลดความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ ของประชาชนได้รวมทั้งทำให้ทราบถึงปัญหาความต้องการของประชาชนได้ จากการศึกษาแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็น "เห็นด้วย" ถึง "เห็นด้วยอย่างยิ่ง"

ส่วนการวัดค่าความคิดเห็น ผู้ศึกษาแจงนับด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ว่าผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความคิดเห็นต่อคำถาม ทั้ง 20 ข้อ ว่าค่าเฉลี่ยของแต่ละข้อเท่าใด โดยจะให้ความหมายตามช่วงของค่าเฉลี่ยของความคิดเห็น ดังนี้คือ 0.0 - 0.5 หมายความว่า ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง, 0.51 - 1.5 หมายความว่าไม่เห็นด้วย, 1.51 – 2.5 หมายความว่า ไม่แน่ใจ, 2.51 – 3.5 หมายความว่า เห็นด้วย และ 3.51 ขึ้นไป หมายความว่า เห็นด้วยอย่างยิ่ง สำหรับรายละเอียดเป็นรายข้อ ปรากฏในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยรายข้อของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ

มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	ระดับความคิดเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน (ร้อยละ)	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	เทียบกับเกณฑ์
กฟผ. แก้ปัญหาปริมาณก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์ โดยติดตั้งเครื่องกำจัดก๊าซ ซัลเฟอร์ไดออกไซด์	166 (52.5)	65 (20.6)	82 (25.9)	1 (0.3)	2 (0.6)	3.241	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ปัญหามลพิษทางอากาศให้น้อยลง โดยลดกำลังการผลิตในช่วงสภาวะอากาศไม่ เอื้ออำนวย	97 (30.7)	154 (48.7)	56 (17.7)	8 (2.5)	1 (0.3)	3.070	เห็นด้วย
กฟผ.แก้ปัญหามลพิษทางอากาศโดยใช้ถ่านหินลิกไนต์เปอร์เซ็นต์ซัลเฟอร์ต่ำ ในช่วงสภาวะอากาศไม่เอื้ออำนวย	103 (32.6)	132 (41.8)	59 (18.7)	17 (5.4)	4 (1.3)	2.994	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศโดยใช้น้ำมันดีเซลเปอร์เซ็นต์ซัลเฟอร์ต่ำ ในการเผาไหม้	90 (28.5)	89 (28.2)	78 (24. 7)	44 (13.9)	14 (4.4)	2.625	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศในช่วงฤดูหนาว โดยการหยุดซ่อมแซม คุณภาพอากาศเพิ่มขึ้นในหมู่บ้าน	66 (20.9)	94 (29.7)	87 (27.5)	53 (16.8)	15 (4.7)	2.454	ไม่แน่ใจ
กฟผ. แก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้น โดยการติดตั้งเครื่องวัดคุณภาพอากาศเพิ่มขึ้นในหมู่บ้าน	98 (31.0)	138 (43.7)	61 (19.3)	11 (3.5)	6 (1.9)	2.990	เห็นด้วย
กฟผ. ได้จัดการบริการด้าน สุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ที่อาศัยอยู่รอบ ๆ โรงไฟฟ้า โดยการออกแพทย์เคลื่อนที่และให้การตรวจรักษาโรคโดยไม่คิดค่ารักษาพยาบาล	248 (78.5)	58 (18.4)	6 (1.9)	2 (0.6)	2 (0.6)	3.734	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	ระดับความคิดเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน (ร้อยละ)	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	เทียบกับเกณฑ์
กฟผ. มีแผนที่จะหยุดการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าที่ 1-3 ซึ่งเป็นโรงไฟฟ้าเก่าที่ใช้งานมานานแล้ว และไม่มีเครื่องกำจัดสารซัลเฟอร์ไดออกไซด์ ภายในสิ้นปี 2542	141 (44.6)	73 (23.1)	35 (11. 1)	48 (15.2)	11 (3.5)	2.925	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ไขปัญหาการฟุ้งกระจายของสารพิษสู่บรรยากาศ โดยติดตั้งระบบสเปรย์น้ำลงบนระบบสายพานลำเลียง	80 (25.3)	115 (36.4)	104 (32.9)	9 (2.8)	0 (0.0)	2.864	เห็นด้วย
กฟผ.ได้สร้างม่านน้ำบริเวณรอบหมู่บ้านเป็นระยะทาง 2 ก.ม. เพื่อป้องกันฝุ่นละอองและสารพิษ	47 (14.9)	120 (38.0)	116 (36.7)	16 (5.1)	6 (1.9)	2.610	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ไขปัญหาสารพิษและฝุ่นฟุ้งกระจายโดยใช้ฝาครอบ สายพานลำเลียง ขี้เถ้าและถ่านหิน ในการนำไปทิ้ง	104 (32.9)	120 (38.0)	73 (23.1)	7 (2.2)	3	3.026	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ไขปัญหาเรื่องกลิ่นของสารพิษที่ฟุ้งไปในอากาศ โดยการจัดเจ้าหน้าที่ตรวจสอบกลิ่นที่หมู่บ้านโดยรอบสัปดาห์ละ 2 วัน	92 (29.1)	87 (27.5)	119 (37.7)	8 (2.5)	(0.9)	2.841	เห็นด้วย
กฟผ. แก้ไขปัญหาเรื่องเสียง โดยการทำการตรวจวัดระดับเสียงในหมู่บ้านที่ ได้รับผลกระทบ	107 (33.9)	118 (37.3)	69 (21.8)	11 (3.5)	3 (0.9)	3.023	เห็นด้วย
รัฐบาลดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านโดยไม่ให้สร้างไฟฟ้า ที่อำเภอแม่เมาะเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม	107 (33.9)	57 (18.0)	68 (21.5)	54 (17.1)	29 (9.2)	2.505	ไม่แน่ใจ
การอพยพครอบครัวไปอยู่ในสถานที่ใหม่ให้ห่างไกลจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้น	58 (18.4)	59 (18.7)	36 (11.4)	96 (30.4)	65 (20.6)	1.838	ไม่แน่ใจ

มาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ	ระดับความคิดเห็น						
	เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน (ร้อยละ)	เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่แน่ใจ จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วย จำนวน (ร้อยละ)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน (ร้อยละ)	ค่าเฉลี่ย	เทียบกับเกณฑ์
กฟผ. มีแผนที่จะลดค่ากระแสไฟฟ้าให้หมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากการผลิตกระแสไฟฟ้า	178 (56.3)	45 (14.2)	32 (10.1)	35 (11.1)	24 (7.6)	3.013	เห็นด้วย
กฟผ. มีแผนที่จะอพยพหมู่บ้านโดยรอบที่ได้รับผลกระทบจากสารพิษ และจะมอบเอกสิทธิ์ที่ดินให้เป็นกรรมสิทธิ์	91 (28.8)	37 (11.7)	95 (30.1)	30 (9.5)	61 (19.3)	2.213	ไม่แน่ใจ
กฟผ. ดำเนินการปลูก ต้นไม้เป็นแนวป้องกันฝุ่น และสารพิษบริเวณรอบ ๆ โรงไฟฟ้า	75 (23.7)	159 (50.3)	71 (22.5)	9 (2.8)	1 (0.3)	2.946	เห็นด้วย
กฟผ. ดำเนินการส่งเสริมการศึกษาให้คนในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสิ่งแวดล้อมและเมื่อสำเร็จการศึกษาจะจัดจ้างเข้าทำงานใน กฟผ. ต่อไป	226 (71.5)	69 (21.8)	18 (5.7)	0 (0.0)	3 (0.9)	3.630	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
กฟผ. มีนโยบายส่งเสริมคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ที่ได้รับกระทบโดยการสนับสนุนให้มีการฝึกอาชีพตามความถนัด เพื่อมีรายได้พึ่งตนเองอย่างยั่งยืน	233 (73.3)	67 (21.2)	16 (5.1)	0 (0.0)	0 (0.0)	3.687	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ยรายข้อของความคิดเห็นเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 3.734 คือ กลุ่มตัวอย่างเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า "กฟผ. ได้จัดการบริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนที่อยู่อาศัยรอบ ๆ โรงไฟฟ้าโดยการออกแพทย์เคลื่อนที่และให้การตรวจรักษาโรคไม่ไม่คิดค่ารักษาพยาบาล" ข้อคำถามที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 1.838 คือ กลุ่มตัวอย่างให้ความเห็นว่า ไม่เห็นด้วยว่าการอพยพครอบครัว

ไปอยู่ในสถานที่ใหม่ให้ห่างไกลจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะจะช่วยลดปัญหาที่เกิดขึ้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ที่ตอบข้อนี้ก็คือ การอพยพย้ายถิ่นฐานของราษฎรจำนวนมากที่ผ่านมา ได้ส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของราษฎร โดยเฉพาะราษฎรที่ประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ในการเปลี่ยนแปลงอาชีพของราษฎรนั้น ยังต้องอาศัยความรู้ ความสามารถและทุนเป็นองค์ประกอบในการตัดสินใจจะเปลี่ยนอาชีพ ซึ่งราษฎรที่มีผลกระทบต่ออาชีพส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับประถมศึกษา ทางเลือกการประกอบอาชีพจึงมีทางเลือกที่จำกัด ทำให้ราษฎรส่วนใหญ่หันไปประกอบอาชีพทางด้านรับจ้างแรงงาน ทำให้ทัศนคติของกลุ่มที่มีผลกระทบต่อการประกอบอาชีพ จึงออกมาในด้านลบเป็นส่วนใหญ่ มีข้อสังเกตกับคำตอบอีกข้อหนึ่งโดยให้ความเห็นว่าไม่แน่ใจ "กฟผ. มีแผนที่จะอพยพหมู่บ้านโดยรอบที่ได้รับผลกระทบจากสารพิษและจะมอบเอกสารสิทธิ ที่ดินให้เป็นกรรมสิทธ์" กล่าวคือ กลุ่มตัวอย่างรู้ว่าการไม่อพยพเข้าจะได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน และจะรุนแรงมากขึ้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างไม่มั่นใจว่าจะมีงานทำ จะได้รับสวัสดิการที่น่าพอใจหรือสะดวกสบาย รวมถึงการได้มาซึ่งกรรมสิทธิในที่ดินซึ่งเป็นความคาดหวังว่าจะได้รับจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย เมื่อเขาตกลงใจที่จะอพยพ ตั้งแต่ค่าทดแทนเป็นที่อยู่อาศัย และที่ทำกินจนถึงเงินทดแทนด้วย ส่วนเรื่องการย้ายถิ่นออกจากภูมิลำเนาเดิม ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มองเห็นโอกาสแห่งความก้าวหน้าในท้องที่ซึ่งตนจะย้ายเข้าไปอยู่ที่ใหม่ ส่วนกลุ่มที่มองไม่เห็นโอกาสความก้าวหน้าในท้องที่ซึ่งตนจะย้ายเข้าไปอยู่ใหม่จะย้ายถิ่นออกจากภูมิลำเนาเดิมเป็นส่วนน้อยมาก เพราะผู้ย้ายถิ่นส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเหนือกว่าคนอื่น ๆ ในภูมิลำเนาเดียวกัน ส่วนข้ออื่นที่น่าสนใจในระดับปานกลาง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.454 จนถึง 3.687 ซึ่งพอจะสรุปได้ว่า จากกรณีการเกิดเหตุการณ์ปัญหามลพิษทางอากาศขึ้นในปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา กฟผ. ได้ดำเนินการให้บริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตของชุมชนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ชุมชน และได้ดำเนินการตามมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ เช่น การให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัย การทะนุบำรุงถนน พัฒนาแหล่งน้ำ ซึ่งเป็นส่วนสัมพันธ์กับทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ที่จะช่วยให้สมาชิกในชุมชนได้รับความสะดวกสบายในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต รวมทั้งการเรียนรู้แก่ราษฎรในการดำรงชีวิตและปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน กฟผ. มีส่วนสนับสนุนเกื้อกูลชุมชนอย่างมาก โดยให้โรงเรียนในพื้นที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานระดับกองขึ้นไปให้การอุปถัมภ์ และสนับสนุนทุนการศึกษาแก่นักเรียนอย่างทั่วถึง ในการพัฒนาชุมชนนี้อยู่ในขอบเขตและความรับผิดชอบไม่ก้าวก่ายในแผนพัฒนาของรัฐ เห็นได้จาก

ในการเข้าไปพัฒนาชุมชมนั้นต้องทางสภาตำบล คณะกรรมการ อบต. คณะกรรมการหมู่บ้าน และหน่วยราชการส่วนอำเภอ เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็น 5 กลุ่ม คือ ไม่ได้เรียนหนังสือ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อนุปริญญา ปริญญาตรี รายละเอียดตามตารางที่ 11, ตารางที่ 12 และตารางที่ 13

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาและระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา	ระดับการศึกษา					รวม
	ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน (ร้อยละ)	ประถมศึกษา จำนวน (ร้อยละ)	มัธยมศึกษา จำนวน (ร้อยละ)	อนุปริญญา จำนวน (ร้อยละ)	ปริญญาตรี จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่แน่ใจ			1			1
			(100.0)			(0.3)
เห็นด้วย	49	112	45	8	1	215
	(22.8)	(52.1)	(20.9)	(3.7)	(0.5)	(18.1)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	6	42	40	11	1	100
	(6.0)	(42.0)	(40.0)	(11.0)	(1.0)	(31.6)
รวม	55	154	86	19	2	316
	(17.4)	(48.7)	(27.3)	(6.0)	(0.6)	(100.0)

จากตารางที่ 10 แสดงให้เห็นว่าประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 48.7 จบระดับประถมศึกษา เมื่อเปรียบเทียบกับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ พบว่าส่วนใหญ่ร้อยละ 52.1 เห็นด้วย ในระดับเดียวกัน คิดเป็นร้อยละ 42.0 เห็นด้วยอย่างยิ่ง รองลงมาเป็นกลุ่มระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 27.3 เมื่อสอบถามถึงความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ ส่วนใหญ่เห็นด้วยอย่างยิ่งจะคิดเป็นร้อยละ 40.0 และเห็นด้วย ร้อยละ 20.9

ในการตรวจสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้ศึกษาใช้เทคนิคการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ไม่ได้เรียนหนังสือ	55	3.1132	0.3199
ประถมศึกษา	154	3.2639	0.4423
มัธยมศึกษา	86	3.4615	0.5270
อนุปริญญา	19	3.7333	0.4577
ปริญญาตรี	2	3.5000	0.7071

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีค่าเฉลี่ย คำนวณได้อยู่ระหว่าง 3.1132 ถึง 3.7333 ไล่เลี่ยกัน ซึ่งมีค่าห่างกันพอสมควร แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อธิบายได้ว่าการที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับการศึกษาประถมศึกษา รองลงมาเป็นกลุ่มมัธยมศึกษา, กลุ่มไม่ได้เรียนหนังสือ, กลุ่มอนุปริญญา และกลุ่มปริญญาตรี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยที่ต่างกัน ดังนั้นถ้านำข้อมูลตรงนี้มาวิเคราะห์แล้ว อาจกล่าวได้ว่าคนทั้งห้ากลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้เรียนหนังสือ กลุ่มที่จบประถมศึกษา กลุ่มที่จบมัธยมศึกษา กลุ่มที่จบอนุปริญญา กลุ่มที่จบปริญญาตรี น่าเชื่อว่าจะมีการรับรู้ทางสังคมต่าง ๆ ที่แตกต่างกันมากนัก และจากการทดสอบด้วย Scheffe จะได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญา และมัธยมศึกษา มีความคิดเห็นที่แตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้เรียนหนังสือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาระดับ

ปริญญาตรี ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ผลการศึกษาครั้งนี้จึงบ่งบอกว่าการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตราการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศที่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหากับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F. Ratio	F Prob.
ระหว่างกลุ่ม	4	6.9028	1.7257	8.5229	0.0000
ในกลุ่ม	311	58.1109	0.2025		
รวม	315	65.0137			

จากตารางที่ 12 ผู้ศึกษาทำการทดสอบด้วยเทคนิควิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ระหว่างกลุ่ม และในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F. Prob = 0.000) กล่าวโดยสรุป ยอมรับสมมติฐานที่ 1

สมมติฐานที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ แตกต่างกัน

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้จัดกลุ่มตัวอย่างเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีอาชีพรับราชการทำงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพเกษตรกร อาชีพค้าขาย และอาชีพแม่บ้าน เป็นต้น รายละเอียดผลการศึกษาปรากฏในตารางที่ 13, ตารางที่ 14 และตารางที่ 15

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอาชีพและระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา	สาขาอาชีพ					รวม
	รับราชการ	รัฐวิสาหกิจ	เกษตรกร	ค้าขาย	แม่บ้าน	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่แน่ใจ			1			1
			(100.0)			(0.3)
เห็นด้วย		2	45	108	60	215
		(0.9)	(20.9)	(50.2)	(27.9)	(18.1)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	7	10	66	16	100
	(1.0)	(7.0)	(10.0)	(66.0)	(16.0)	(31.6)
รวม	1	9	55	175	76	316
	(03)	(2.8)	(17.4)	(55.4)	24.1)	(100.0)

จากตารางที่ 13 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 55.4 มีอาชีพค้าขายและมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่งคิดเป็นร้อยละ 50.2 และ 66.0 อาชีพแม่บ้านคิดเป็นร้อยละ 27.9 และ 16.0 มีความคิดเห็นเห็นด้วย ถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ส่วนอาชีพเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เห็นด้วย ถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง และ ไม่แน่ใจ คิดเป็นร้อยละ 20.9, 10.0 และ 1.0 ตามลำดับ

มีข้อที่น่าสังเกต คือ การที่ประชาชนจะมีความคิดเห็นต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งไปในทางใดมักจะขึ้นอยู่กับปัจจัยเกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 ประการ คือ ผลประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับตามความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่จะเกิดขึ้นและประสบการณ์ที่ผ่านมาในเรื่องนั้น ซึ่งจากข้อมูลที่ได้แสดงมาตั้งแต่ต้นจะเห็นได้ว่า หมู่บ้านที่เคยประสบกับปัญหามลพิษทางอากาศมาแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุกครั้งที่ผ่านมาจะมีชาวบ้านส่วนหนึ่งต้องสูญเสียที่ดินและถูกอพยพออกไป ผู้ที่ยังอยู่แม้ว่าจะได้ประโยชน์จากการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น แต่บางส่วนก็ต้องสูญเสียงานที่เคยทำไป

โดยเฉพาะการเกษตรซึ่งอาจจะกล่าวได้ว่าที่ผ่านมาการทำความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมีไม่ มากนัก ทำให้ประชาชนต้องเรียนรู้จากประสบการณ์ (ซึ่งก็ได้พบแต่ประสบการณ์ที่ไม่ค่อยดีนัก) นอกจากนี้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้นำหมู่บ้าน และชาวบ้านบางกลุ่มปรากฏว่าประชาชนมีความวิตกกังวลอย่างมากต่อสถานการณ์เรื่องอากาศที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะในช่วงฤดูหนาว จนบางส่วนคิดว่าควรมีการอพยพหมู่บ้านไปอยู่ที่อื่นได้แล้ว ขณะเดียวกันข้อมูลที่ประชาชนได้รับจากเพื่อนบ้าน หรือญาติที่ถูกอพยพไปก่อนหน้านี้แล้ว ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลในลักษณะการปรับทุกข์ซึ่งกันและกัน ก็ทำให้เพิ่มความวิตกกังวลต่อการเข้าไปอยู่ที่ใหม่ ดังนั้นถ้าทาง กฟผ. มีแผนหรือมาตรการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ โดยมีความตั้งใจจริงในการแก้ไขปัญหาแล้ว ประชาชนย่อมแสดงความคิดเห็นออกมาในลักษณะที่เห็นด้วย หรือเห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
รับราชการ	1	4.000	0.000
รัฐวิสาหกิจ	9	3.8571	0.3790
เกษตรกร	55	3.1731	0.3820
ค้าขาย	175	3.3774	0.4991
แม่บ้าน	76	3.2192	0.4166

จากตารางที่ 14 จากการทดสอบด้วย Scheffe แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ จะมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพเกษตรกรและค้าขาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพรับราชการและแม่บ้าน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ดังนั้นผลการศึกษาจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ "กลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศแตกต่างกัน"

อธิบายได้ว่า กลุ่มอาชีพรับราชการ, ทำงานรัฐวิสาหกิจ เป็นกลุ่มที่มีโอกาสได้พบเห็นและเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ จากการทำงานให้บริการประชาชน หรือทำงานรัฐวิสาหกิจ ได้พบปะกับผู้คนจำนวนมาก การทำงานเป็นหลักแหล่ง จึงทำให้รู้และเข้าใจสภาพของปัญหาต่าง ๆ ได้มาก ในกรณีศึกษานี้จึงบ่งชี้ว่ากลุ่มอาชีพนี้มีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทาง

อากาศสูงกว่ากลุ่มอื่น ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้เท่ากับ 3.8571 - 4.0000 ในทางตรงกันข้ามกลุ่มอาชีพเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้าน ค่าเฉลี่ยที่คำนวณได้ เท่ากับ 3.1731 ถึง 3.2192 เนื่องจากสภาพของการทำงานที่จำเป็นต้องใช้แรงงานเป็นส่วนใหญ่ อาจทำให้กลุ่มอาชีพเกษตรกรเชื่อว่าถ้ายังทำงานได้แสดงว่ามีสุขภาพดีอยู่โดยไม่คำนึงถึงสภาวะของอากาศที่เป็นพิษนั้น เพราะฉะนั้นผลการศึกษานี้จึงบ่งชี้ว่า กลุ่มอาชีพเกษตรกรมีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศต่ำกว่ากลุ่มอาชีพรับราชการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 15 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหากับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F. Ratio	F. Prob.
ระหว่างกลุ่ม	4	4.8626	1.1257	5.8003	0.0002
ในกลุ่ม	311	60.1511	0.2096		
รวม	315	65.0137			

จากตารางที่ 15 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีอาชีพแตกต่างกันทั้ง 5 กลุ่ม มีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F Prob. = 0.0002) กล่าวโดยสรุปยอมรับสมมติฐานที่ 2

สมมติฐานที่ 3 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน

การศึกษาเปรียบระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศระหว่างกลุ่มตัวอย่างที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากและน้อยต่างกัน ผู้ศึกษาได้แบ่งช่วงระยะเวลาที่อาศัยอยู่ 5 ช่วง คือ ต่ำกว่า 15 ปี, 15-19 ปี, 20-24 ปี, 25-29 ปี และมากกว่า 30 ปี ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 16

ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ และระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา	ระยะเวลาที่อาศัยในพื้นที่					รวม
	มากกว่า 30 ปี	25-29 ปี	20-24 ปี	15-19 ปี	ต่ำกว่า 15 ปี	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่แน่ใจ	1 (100.0)					1 (0.3)
เห็นด้วย	124 (57.6)	45 (20.9)	21 (9.8)	16 (7.4)	9 (4.3)	215 (68.1)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	56 (56.0)	20 (20.0)	9 (9.0)	8 (8.0)	7 (7.0)	100 (31.6)
รวม	181 (57.3)	65 (20.6)	30 (9.5)	24 (7.5)	16 (5.1)	316 (100.0)

จากตารางที่ 16 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 57.6 เป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 30 ปีขึ้นไป และมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ เห็นด้วยถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 57.6 และ 56.0 และผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตั้งแต่ 25 – 29 ปี มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษ เห็นด้วย ถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 20.9 และ 20.0 ตามลำดับ กล่าวคือประชาชนที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 30 ปีขึ้นไป มีวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับป่า และการทำการเกษตรกรรม มีโครงสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว และเครือญาติ มีพฤติกรรมและวิถีชีวิตตามกรอบความสัมพันธ์ทางระบบครอบครัว และเครือญาติ ดังนั้นการที่เป็นคนในหมู่บ้านเดียวกัน จึงสนใจต่อปัญหาและเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นเป็นอย่างมาก เมื่อมีการแสดงออกาทางด้านความคิดเห็น ความเชื่อ ความต้องการ และความเข้าใจที่นำไปสู่การพิจารณาตัดสินใจ ในเรื่องมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ โดยอาศัยพื้นความรู้ ประสบการณ์ และสภาพแวดล้อมแล้วย่อมมีความคิดเห็นไปในแนวทางเดียวกัน

ตารางที่ 17 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา จำแนกตามระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

ระยะเวลาอาศัยในพื้นที่	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
มากกว่า 30 ปี	181	3.3140	0.4779
ระหว่าง 25-29 ปี	65	3.2951	0.4599
ระหว่าง 20-24 ปี	30	3.3077	0.4707
ระหว่าง 15-19 ปี	24	3.3158	0.4776
ต่ำกว่า 15 ปี	16	3.4375	0.5123

ตารางที่ 17 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะว่าค่าสถิติคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ทั้ง 5 กลุ่ม อยู่ระหว่าง 3.2951 - 3.4375 ซึ่งใกล้เคียงกัน แม้ว่ากลุ่มที่ใช้ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ ระหว่าง 25 -29 ปี และกลุ่มที่ต่ำกว่า 15 ปี จะมีค่าเฉลี่ยระหว่างทั้งสองเล็กน้อย แต่ก็ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะไม่แตกต่างกัน คือ มีความเห็นคล้าย ๆ กัน หรือใกล้เคียงกัน ดังนั้นจึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน ทั้ง 5 กลุ่ม พวกเขาเหล่านั้นมีภูมิหลังทางสังคมที่ใกล้เคียงกัน เช่น มีระดับการศึกษาไล่เลี่ยกัน มีอาชีพส่วนใหญ่ที่คล้ายกัน คือ ค้าขายและรับจ้างมีโอกาสที่จะพบปะทำงาน สังสรรค์กันทางสังคมร่วมกันมายาวนานในตำบล / หมู่บ้าน คือ อยู่อาศัยในตำบล / หมู่บ้าน มากกว่า 30 ปี เป็นต้น อีกประการหนึ่งก็คือได้รับผลกระทบเหมือนกัน เพราะฉะนั้นความรู้สึกหรือความคิดเห็นจึงค่อนข้างที่ใกล้เคียงกันจนไม่อาจจำแนกความแตกต่างได้

ตารางที่ 18 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหากับระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F. Ratio	F. Prob.
ระหว่างกลุ่ม	4	0.2654	0.0663	0.2935	0.8821
ในกลุ่ม	311	65.3163	0.2260		
รวม	315	65.5816			

จากตารางที่ 18 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างมีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (F Prob = 0.8821) ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่า ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3

สมมติฐานที่ 4 กลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในสถานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ แตกต่างกัน

การศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง สถานที่การทำงานกับระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ และได้แบ่งกลุ่มทำงานทั้งหมดได้ 6 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ไม่ได้ทำงาน, กลุ่มทำงานในโรงไฟฟ้าแม่เมาะ, กลุ่มทำงานในเหมืองแม่เมาะ, กลุ่มทำงานบริเวณรอบโรงไฟฟ้า, กลุ่มทำงานในเมืองลำปาง และกลุ่มอื่น ๆ (ทำงานเป็นข้าราชการอำเภอรอบนอก) ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 19

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานที่ทำงาน และระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา	สถานที่ทำงาน						
	ไม่ได้ทำงาน	ทำงานในโรงไฟฟ้า	ทำงานในเหมือง	ทำงานรอบ ๆ โรงไฟฟ้า	ทำงานในเมือง	อื่น ๆ	รวม
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่แน่ใจ			1 (100.0)				1 (0.3)
เห็นด้วย	119 (55.3)	16 (7.4)	10 (4.7)	58 (27.0)	8 (3.7)	4 (1.9)	215 (68.1)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	40 (40.0)	9 (9.0)	7 (7.0)	39 (39.0)	3 (3.0)	2 (2.0)	100 (31.6)
รวม	159 (50.3)	25 (7.9)	17 (5.4)	98 (31.0)	11 (3.6)	6 (1.8)	316 (100.0

จากตารางที่ 19 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ไม่ได้ทำงาน คิดเป็นร้อยละ 50.3 และมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เห็นด้วย ถึงเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็นร้อยละ 55.3 และ 40.0 ตามลำดับ รองลงมาร้อยละ 39.0 ทำงานรอบ ๆ โรงไฟฟ้าแม่เมาะที่เหลือกระจายตามกลุ่มที่ทำงานในโรงไฟฟ้า ทำงานในเหมือง ทำงานในเมือง และอื่น ๆ ตามลำดับ มีสิ่งที่น่าสังเกตของสถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะตอบแบบสอบถามว่าไม่ได้ทำงาน หรือสถานที่ทำงานไม่แน่นอน สาเหตุก็คือในช่วงที่ผู้ศึกษาเข้าไปเก็บข้อมูลเป็นช่วงที่อยู่ในสภาวะเศรษฐกิจของประเทศตกต่ำ ทำให้บริษัทต่าง ๆ ซึ่งรับเหมาช่วงจาก กฟผ. ได้ปลดพนักงานออก ทำให้คนตกงานเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อถามถึงระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศแล้ว ประชาชนซึ่งก็เคยรับทราบมาตรการดังกล่าวและทำงานรอบ ๆ โรงไฟฟ้า ก็แสดงความคิดเห็นในแนวทางที่เห็นด้วย ถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง ดังรายละเอียดข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว

ตารางที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา จำแนกตามสถานที่ทำงาน

สถานที่ทำงาน	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ไม่ได้ทำงาน	159	3.2468	0.4325
ทำงานในโรงไฟฟ้าแม่เมาะ	25	3.4000	0.5026
ทำงานในเหมืองแม่เมาะ	17	3.4667	0.5164
ทำงานบริเวณรอบ ๆ โรงไฟฟ้า	98	3.3933	0.5139
ทำงานในเมืองลำปาง	11	3.3000	0.4830
อื่น ๆ	6	3.3333	0.5164

จากตารางที่ 20 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่ทำงานในสถานที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศไม่แตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะว่า ค่าสถิติคะแนนเฉลี่ย ที่คำนวณได้ทั้ง 6 กลุ่ม อยู่ระหว่าง 3.2468-3.4667 ซึ่งใกล้เคียงกัน แม้ว่ากลุ่มที่ทำงานในเหมืองแม่เมาะ จะมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเล็กน้อย แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะไม่แตกต่างกัน คือ มีความเห็นคล้าย ๆ กัน ดังนั้น จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ 4

อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานที่ทำงานแตกต่างกันทั้ง 6 กลุ่ม ต่างก็ประสบปัญหามลภาวะทางอากาศ เนื่องจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะทั้งสิ้น และสถานที่ทำงานก็ไม่ไกลจากโรงไฟฟ้ามากนัก ถึงแม้ว่าจะมีบางกลุ่มที่ทำงานในเมือง แต่ส่วนใหญ่จะเป็นการไปทำงานแบบเช้าไปเย็นกลับ เพราะฉะนั้น จึงมีผลต่อความรู้สึก และความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม ใกล้เคียงกัน กล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ กลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 กลุ่ม มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหาด้านมลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะเหมือนกัน หรือไม่แตกต่างกัน ถึงแม้ว่าสถานที่ทำงานจะแตกต่างกัน

ตารางที่ 21 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหากับสถานที่ทำงาน

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F. Ratio	F Prob.
ระหว่างกลุ่ม	5	1.7556	0.3511	1.5844	0.1644
ในกลุ่ม	310	63.8260	0.2216		
รวม	315	65.5816			

จากตารางที่ 21 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะกับสถานที่ทำงานไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (F Prob. = 0.1644) ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่าปฏิเสธสมมติฐานที่ 4

สมมติฐานที่ 5 การรับรู้ของประชาชนกับลักษณะของข่าวสารข้อมูลแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน

การศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ของประชาชนกับลักษณะของข้อมูลข่าวสารและระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ การการผลิตกระแสไฟฟ้าครั้งนี้ ผู้ศึกษากำหนดช่วงของการรับรู้ข่าวสารข้อมูล ออกเป็น 5 ช่วง คือ ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลเลย, 5 - 9 ครั้ง / เดือน, 10 - 14 ครั้ง / เดือน, 15 - 19 ครั้ง / เดือน, และ มากกว่า 20 ครั้ง / เดือนขึ้นไป ผลการศึกษาปรากฏตามตารางที่ 22

ตารางที่ 22 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและระดับความคิดเห็น ต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา	การรับรู้ข่าวสาร					รวม
	ไม่ได้รับเลย	5-9 ครั้ง/เดือน	10-14 ครั้ง/เดือน	15-19 ครั้ง/เดือน	มากกว่า 20 ครั้ง/เดือน	
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)
ไม่แน่ใจ	1					1
	(100.0)					(0.3)
เห็นด้วย	104	63	39	6	3	215
	(48.4)	(29.3)	(18.1)	(2.8)	(1.4)	(18.1)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	15	24	47	12	2	100
	(15.0)	(24.0)	(47.0)	(12.0)	(2.0)	(31.6)
รวม	120	87	86	18	5	316
	(38.0)	(27.5)	(27.2)	(5.7)	(1.6)	(100.00)

จากตารางที่ 22 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลเลย คิดเป็นร้อยละ 38 และมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ เห็นด้วย และเห็นด้วยอย่างยิ่ง คิดเป็น ร้อยละ 48.4 และ 15.0 ตามลำดับ รองลงมา ร้อยละ 27.5 อยู่ในช่วง 5-9 ครั้ง / เดือน และอยู่ในช่วง 10 – 14 ครั้ง/เดือน คิดเป็นร้อยละ 27.2 ตามลำดับ แต่มีข้อที่น่าสังเกตก็คือ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ตอบว่าไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลเลย ตรงจุดนี้ผู้ศึกษาเข้าไปสอบถามซ้ำอีกครั้งหนึ่ง พบว่าช่วงที่ผู้นำหมู่บ้านกระจายข่าวสารเกี่ยวกับมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากเสียงตามสายของหมู่บ้านจะเป็นช่วงที่ประชาชนรีบที่จะไปทำงาน จึงไม่มีเวลาที่หยุดรับฟังข่าวสาร แต่จะได้รับฟังข่าวสารเกี่ยวกับบุคคล ข่าวเกี่ยวกับสถานการณ์ทั่วไปในหมู่บ้าน ประชาชนจะได้ข่าวจากแหล่งข่าวภายในครัวเรือน หรือเพื่อนบ้านเป็นแหล่งใหญ่ แต่เมื่อได้รับทราบถึงมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากทางโรงไฟฟ้าแม่เมาะแล้ว ประชาชนส่วน

ใหญ่จะแสดงความคิดเห็นต่อมาตรการดังกล่าว เห็นด้วย ถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง เพราะจะเป็นประโยชน์กับตัวของ ประชาชนเอง

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหา จำแนกตามการรับรู้ข่าวสารข้อมูล

การรับรู้ข่าวสารข้อมูล	จำนวน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ไม่ได้รับเลย	120	3.1000	0.3304
5 - 9 ครั้ง / เดือน	87	3.2840	0.4537
10 - 14 ครั้ง / เดือน	86	3.5595	0.4994
15 - 19 ครั้ง / เดือน	18	3.6667	0.4851
มากกว่า 20 ครั้ง / เดือน	5	3.3174	0.4736

จากตารางที่ 23 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากการทดสอบด้วย Scheffe จะได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารข้อมูล 5 - 9 ครั้ง / เดือน จะมีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ได้รับข่าวสารข้อมูลเลย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารข้อมูล 10 - 14 ครั้ง / เดือน, 15 - 19 ครั้ง /เดือน มีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มตัวอย่าง ที่มีการรับรู้ข้าวสารข้อมูล 5-9 ครั้ง / เดือน และกลุ่มที่ไม่ได้รับรู้ข่าวสารข้อมูลเลย ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารข้อมูลมากกว่า 20 ครั้ง / เดือน ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ดังนั้นผลการศึกษาจึงยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ "การรับรู้ของประชาชนกับลักษณะของข่าวสารข้อมูลแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะแตกต่างกัน"

อธิบายได้ว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการรับรู้ข่าวสารข้อมูลในระดับที่สูง (10-19 ครั้ง/เดือน ขึ้นไป) จะมีความเห็นด้วยต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศ จากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ มากกว่ากลุ่มที่มีการรับรู้ข่าวสารข้อมูลต่ำ (น้อยกว่า 10 ครั้ง/เดือน) ซึ่งหมายความว่า การรับรู้ข่าวสารข้อมูลของประชาชนมีผลกับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ตารางที่ 24 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหากับการรับรู้ข่าวสารข้อมูล

แหล่งความแปรปรวน	D.F.	Sum of Squares	Mean Squares	F. Ratio	F Prob.
ระหว่างกลุ่ม	4	12.4097	4.1366	22.5256	0.0000
ในกลุ่ม	311	53.0715	0.1836		
รวม	315	65.4812			

จากตารางที่ 24 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคิดเห็นต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะกับการรับรู้ข่าวสารข้อมูลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 (F Prob. = 0.0000) ดังนั้นกล่าวโดยสรุปได้ว่ายอมรับสมมติฐานที่ 5

ข้อเสนอแนะของประชาชนต่อมาตรการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง

ข้อมูลส่วนนี้ผู้ศึกษาได้ทำแบบสอบถามแบบปลายเปิดรวมถึงการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ทราบถึงข้อเสนอแนะของประชาชนในการแก้ไขปัญหามลพิษทางอากาศจากการผลิตกระแสไฟฟ้าของโรงไฟฟ้าแม่เมาะ อำเภอแม่เมาะ จังหวัดลำปาง ซึ่งพอจะสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้คือ

- ไม่ควรจะสร้างโรงไฟฟ้าเพิ่มที่อำเภอแม่เมาะอีก
- กฟผ. ควรดำเนินการแก้ไขปัญหาด้านมลภาวะทางอากาศที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน โดยการเฝ้าระวังตรวจสอบสภาพอากาศอย่างสม่ำเสมอ
- ควรให้มีการศึกษาและประชาสัมพันธ์ในหลาย ๆ รูปแบบให้กับกลุ่มชนทุกกลุ่ม รวมทั้งให้การศึกษากับกลุ่มมวลชนในวาระต่าง ๆ โดยอาศัยสื่อมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ ในเรื่องมาตรการแก้ไขปัญหา รวมถึงโครงการต่าง ๆ ที่จะสร้างขึ้นในเขตอำเภอแม่เมาะ
- กฟผ. ควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการสร้างจิตสำนึก โดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผ่านระดับอำเภอ หรือตำบล เพื่อให้เกิดความรู้สึกร่วมในการเฝ้าระวังและติดตามการตรวจสอบข้อมูลรายงานค่าก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์จากสถานีตรวจอากาศ เป็นการแสดงอย่างชัดเจนว่าการไฟฟ้าฝ่ายผลิตต้องการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริง โดยมีประชาชนและองค์กรท้องถิ่นร่วมในการเฝ้าระวังด้วย

- เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงทางกายภาพของสภาพพื้นที่ทำกินของชุมชน ประกอบกับการขาดกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ตลอดจนความยากจนของราษฎรในเขตพื้นที่โดยรอบโรงไฟฟ้าแม่เมาะ ทำให้ราษฎรมีความคาดหวังและต้องการจ้างงานจากโรงไฟฟ้าแม่เมาะ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University